

Koliko oporezivanje košta obrtnike?

Bratić, Vjekoslav

Source / Izvornik: **Newsletter : povremeno glasilo Instituta za javne financije, 2005, 7, 1 - 4**

Journal article, Published version

Rad u časopisu, Objavljena verzija rada (izdavačev PDF)

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:242:748246>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International/Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-09**

Repository / Repozitorij:

[Institute of Public Finance Repository](#)

NEWSLETTER

Institut za javne financije, 10000 Zagreb, Katančićeva 5, Hrvatska

p.p. 320; tel: (385 1) 48 19 363; fax: 48 19 365; e-mail: ured@ijf.hr; www.ijf.hr

Broj 20, ožujak 2005.

Vjekoslav Bratić

Koliko oporezivanje košta obrtnike?¹

Obrtnici su u Hrvatskoj od lipnja 2001. do lipnja 2002. godine potrošili 1,4 milijarde kuna za ispunjavanje svojih poreznih obveza, što čini oko 0,8% BDP-a.

Troškovi oporezivanja obrtnika čine dio troškova koje snose obrtnici radi ispunjenja zahtjeva što ih postavljaju zakon i porezne vlasti, iznad i preko iznosa plaćenog poreza. Tako troškove oporezivanja obrtnika čine vrijeme vlasnika obrta, neplaćena pomoć, troškovi radne snage unutar obrta i sl. (vidjeti tabl. 3). Ukupni godišnji troškovi oporezivanja obrtnika koji plaćaju porez na dohodak u Hrvatskoj od lipnja 2001. do lipnja 2002. godine iznosili su 0,8% BDP-a. Naime, samo su obrtnici potrošili oko 1,4 milijarde kuna kako bi ispunili svoje porezne obveze u tom razdoblju. Osim visokih iznosa troškova koje su platili obrtnici, još više zabrinjava činjenica kako više od tri četvrtine tih troškova snose najmanji obrti, oni do dva zaposlenika, ne uključujući vlasnike obrta.

Učinkovitost poreza. Učinkovitost se uobičajeno mjeri kao udio troškova poreza u relevantnim po-

reznim prihodima. Udio troškova poreza na dohodak obrtnika u ukupnim prihodima od poreza prikupljenih od obrtnika (tzv. *učinkovitost poreza na dohodak*) izuzetno je visok, što znači da je taj porez izrazito neučinkovit. Naime, obrtnik osim što plati jednu kunu poreza na dohodak, za ispunjenje svojih poreznih obveza izravno i neizravno potroši i dodatnih 65 lipa do gotovo jedne kune. Da objasnimo, prosječni godišnji prihodi od poreza na dohodak obrtnika iznose 437 milijuna kuna i tek su neznatno viši od troškova poreza na dohodak obrtnika (udio od gotovo 98%). To znači kako su obrtnici potrošili gotovo jednak iznos novca za ispunjavanje svojih poreznih obveza koliko iznose cjelokupni prihodi od poreza na dohodak obrtnika koji su se slili u državnu blagajnu u tom razdoblju, odnosno koliko su obrtnici platili poreza državi. No pri tome se mora imati na umu kako velik dio toga troška ispunjavanja porezne obveze za obrtnika čini utrošeno vrijeme (prema vlastitoj procjeni obrtnika). Udio bruto troškova PDV-a u ukupnim prihodima prikupljenim od PDV-a obrtnika manji je i iznosi oko 24,3% (od 16 do 25%). To znači da je učinkovitost PDV-a veća od učinkovitosti poreza na dohodak obrtnika.

¹ Ovaj je Newsletter napisan na temelju članka Blažić, H., 2004. "Troškovi oporezivanja poslovnih subjekata koji su obveznici poreza na dohodak", *Financijska teorija i praksa* 3/04, Institut za javne financije. Dostupno na web stranici <http://www.ijf.hr/publikacije/indexpub.html>. Autor zahvaljuje Heleni Blažić na ustupanju prava na korištenje toga članka.

Institut za javne financije bavi se ekonomskim istraživanjima i analizama vezanim uz razne vidove javnih financija poput proračuna, poreza i carina. Tom djelatnošću usmjeren je na razne ekonomske, pravne i institucionalne teme važne za dugoročni ekonomski razvoj Hrvatske. Kako bi se javnosti omogućilo da bolje razumije određena pitanja, u Newsletteru se povremeno objavljuju stručne i nezavisne analize ekonomskih pitanja. Stavovi izraženi u člancima objavljenim u Newsletteru izražavaju mišljenja autora koja ne moraju neminovno odražavati i mišljenje Instituta kao institucije. Potpuni tekst Newslettera na hrvatskom i na engleskom jeziku nalazi se i na Internet adresi: <http://www.ijf.hr/newsletter>.

Tablica 1. Ukupni godišnji troškovi ispunjavanja poreznih obveza obrtnika od lipnja 2001. do lipnja 2002. godine prema vrsti poreza i veličini obrta

Broj zaposlenih	Troškovi svih poreza (u mil. kn)	Struktura svih promatranih troškova oporezivanja (%)	Troškovi poreza na dohodak* (%)	Troškovi PDV-a (%)	Troškovi poreza na plaće i DSO** (%)	Troškovi ostalih poreza (%)
0	503,68	36,79	40,44	29,94	8,87	20,75
1-2	550,84	40,24	27,00	26,88	31,81	14,31
3-5	176,25	12,87	21,77	43,64	27,24	7,35
≥6	138,24	10,10	23,35	38,49	26,94	11,22
ukupno (u %)	–	100,00	31,39	31,02	21,86	15,73
(u mil. kn)	1.369,00	–	429,73	424,66	299,26	215,34

* Porez na dohodak obrtnika.

** Porez na dohodak na plaće zaposlenih, ne uključujući vlasnike obrta, lokalni prirezi i doprinosi za socijalno osiguranje (DSO).

Nadalje, troškovi ispunjavanja porezne obveze obrtnika u Hrvatskoj pokazali su se regresivnima, što znači kako proporcionalno veće troškove prilikom ispunjavanja obveza imaju oni koji su najmanje sposobni plaćati, u ovom slučaju najmanji obrti. U strukturi troškova poreznih obveznika prevladava trošak vremena, osobito vremena vlasnika obrta.

Sve su te činjenice rezultat istraživanja troškova oporezivanja obrtnika obveznika poreza na dohodak koje je proveo Institut za javne financije. Analiza je, osim obrtnika, obuhvatila i slobodna zanimanja i druge koji imaju isti porezni tretman kao obrtnici. No da bismo dobili cjelokupnu sliku, pogledajmo tablicu 1.

Više od tri četvrtine svih troškova oporezivanja obrtnika snose najmanji obrti, s najviše dva zaposlena. U troškovnoj strukturi prema vrsti poreza prednjače PDV i porez na dohodak (oko 31%). No ako se promatra struktura troškova samo onih obrtnika koji su uključeni u sustav PDV-a (36% obrtnika isključeno je iz toga sustava), tada je PDV s 36,9% najznačajniji. Slijede porez na dohodak (28,6%) te porez na plaće i doprinosi za socijalno osiguranje (22%). Znakovito je kako u trećem razredu (3 do 5 zaposlenih), u kojemu gotovo nema izuzetih od plaćanja PDV-a, udio PDV-a značajno raste.

Postotak poreza na dohodak obrtnika je visok (31%), posebice za najmanje obrte, koji su rijetko u sustavu PDV-a i imaju mali broj zaposlenih ili uopće nemaju zaposlenih. Zbog istih razloga sasvim je očekivan i malen – 22% - udio troškova ispunjavanja

nja porezne obveze koji se odnose na poreze na plaće i doprinose za socijalno osiguranje.

Promatrana je i regresivnost troškova oporezivanja obrtnika koja je mjerena kao prosjek troškova ispunjavanja obveze po zaposlenome, ukupnom broju zaposlenih (uključujući vlasnike obrta) i trošku po zaposlenome.

Iz tablice 2 je vidljivo kako uistinu veće troškove po zaposlenome (s vlasnikom ili bez njega) snose najmanji obrti te da su troškovi oporezivanja obrtnika manji što je obrt veći. Kako proporcionalno veće troškove snose najmanji obrti, očita je regresivnost tog poreza. Naime, troškovi po zaposlenome u obrtima s jednim ili dva zaposlena tri su puta veći nego u obrtima sa šest ili više zaposlenih.

Tablica 2. Prosječni troškovi oporezivanja po zaposlenome (u tis. kn)

Broj zaposlenih* (bez vlasnika obrta)	Prosječni troškovi po zaposlenome (ne uključujući vlasnike obrta)	Prosječni troškovi po zaposlenome (uključujući vlasnike obrta)
1-2	12,9	10,0
3-5	6,0	4,8
6 i više	4,6	2,7
ukupno	10,3	7,7

* Isključeni su obrti koji nemaju zaposlenih.

Tablica 3. Vrste troškova ispunjavanja porezne obveze (u %)

Broj zaposlenih (ne uključujući vlasnike obrta)	Vlasnik	Neplaćena pomoć	Interni računovođa	Ostali interni troškovi (koji se ne odnose na radnu snagu)	Računovodstveni servis	Ukupno
0	61,54	8,12	1,62	19,59	9,13	100
1-2	66,20	6,08	9,74	10,51	7,48	100
3-5	47,51	4,83	27,50	9,84	10,31	100
≥6	48,55	6,37	17,70	15,55	11,88	100
ukupno (u %)	60,52	6,94	8,34	15,28	8,89	100

Potpuna slika strukture ukupnih troškova oporezivanja obrtnika prema vrsti troška može se vidjeti u tablici 3.

Interni troškovi radne snage najvažniji su dio troškova koje imaju obrtnici prilikom ispunjavanja porezne obveze, posebno kada je riječ o manjim obrtima. Za vlasnike obrta (posebice za samostalne poduzetnike) porezi su vrlo zanimljiva tema. Vlasnici se gotovo uvijek bave poreznom problematikom i obavljaju određeni, ako ne i cjelokupni, dio poreznih poslova, usko surađujući s internim (ali i vanjskim) stručnim osobama. Mnogo malih obrta koristi se neplaćenom pomoći, no taj udio pada s povećanjem veličine obrta. Nasuprot tomu, postotak obrtnika koji angažiraju zaposlenika za porezne poslove raste s povećanjem veličine obrta.

Istraživanje je rezultiralo i sljedećim preporukama kojima bi se smanjili ukupni troškovi oporezivanja obrtnika, a uglavnom su vezani za učinkovitost poreza.

- Uvođenje paušalnog oporezivanja dohotka obrtnika (ta je mogućnost u međuvremenu ostvarena) zbog izuzetno visokih udjela troškova oporezivanja obrtnika u relevantnim poreznim prihodima odnosno zbog male učinkovitosti poreza na dohodak obrtnika.
- Uvođenje višeg praga izuzeća (registracijskog praga) ako obrtnici plaćaju PDV. Razlozi tomu su visok udio u poreznim prihodima, tzv. (ne)učinkovitost PDV-a, i činjenica što PDV osobito opterećuje mala poduzeća.

**Poštarina plaćena
u poštanskom uredu 10000
ZAGREB**

TISKANICA